

РЕЛІГІЄЗНАВЧІ КОНФЕРЕНЦІЇ ТРАВНЯ

Травень нинішнього ювілейного року був відзначений, мабуть, рекордною кількістю наукових зібрань. Зокрема, в містах вже традиційної релігієзнавчої активності. У Львові та Тернополі відбулося три конференції міжнародна наукова конференція "Християнство – основа європейської цивілізації" (10-13 травня, Львів), науково-практична конференція "Християнство і особа" (18 травня, Тернопіль) та X Міжнародний круглий стіл "Історія релігій в Україні" (16-19 травня, Львів).

Першу з них організовано спільними зусиллями світських науковців і церковних діячів. Конференція мала на меті висвітлити початки християнства, його поширення, благодійний вплив на людину і суспільство, на поведінку, побут і мораль, національно-визвольний і державотворчий процес, культуру і мистецтво. Завершальним етапом конференції став аналіз сучасності і майбуття світу, зокрема Європи, України через призму християнства. Розглянуті також глобальні проблеми сучасності, "нової євангелізації".

Учасники конференції почули багато змістовних доповідей, в яких розглядалися різні аспекти складного процесу одухотворення європейської цивілізації "євангельською закваскою". Зокрема, це доповіді "Традиції, труднощі і перспективи християнського порозуміння (європейський і український досвід)" М.Гайковського, "Місце християнства серед релігій світу" С.Обірека, "Християнство – основа європейської культури" кардинала Поля Пупара, "Літургійний образ Ісуса Христа Східної і Західної традицій" П.Галадзи Відрадно, що як світські, так і церковні доповідачі не обминали проблем християнського розвитку нашої цивілізації, зупинялися на історичній

та сучасній ролі того чи іншого християнського чинника в долі України Особливо варто в цьому контексті відзначити виступи греко-католицьких дослідників, церковних і світських. Здається, що вони набувають більшої самодостатності, більшої впевненості у власних силах і в своїй перспективі, якщо піднімаються на рівень самостійних оцінок тих чи інших визначних явищ християнського життя, зокрема таких, як Берестейська Унія, оцінок з огляду на їх безвідносну корисність саме для України. Вони також не обходять і проблемні моменти розвитку власної Церкви Так, можна охарактеризувати зокрема доповіді "Берестейська церковна унія – важлива віха відновлення єдності Христової Церкви" І.Патрила, "Великий поділ християнства і його трагічні наслідки" І.Гречка. Від подальшого розвитку цієї тенденції виграла б як наука, так і сама Церква, а особливо тоді коли б її дослідники частіше бували на наукових зібраннях та польових дослідженнях поза західним регіоном України, оскільки в ширшому порівнянні з діяльністю інших Церков в Україні вони могли б адекватніше оцінити як складнощі еволюції, так і здобутки УГКЦ

Виступи учасників науково-практичної конференції "Християнство і особа", яка відбулася в Тернополі, організована Українською Асоціацією релігієзнавців, Тернопільською облдержадміністрацією. Тернопільською державною медичною академією ім. І.Я.Горбачевського, Відділенням релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України та Кременецьким державним медичним училищем ім. А.Річинського, зосереджувалися навколо таких проблем, як "Християнські віросповідні чинники духовних засад нової людини", "Вплив вчення Христа на самореалізацію особи в умовах суспільного життя", "Шляхи удосконалення форм та методів виховання особистості людини і громадянина згідно морального ідеалу християнства". Цього разу на конференції виступало чимало представників протестантських Церков, що поживило дискусії, хоч і не завжди їх учасникам вдавалося зрозуміти один одного. Розширення конфесійної представницькості тепер по можливості варто було б доповнювати ширшим географічним представленням науковців, крім місцевих із Заходу України та київських. Відрадно, що організатори вже дбають про підготовку наступних конференційних заходів, планованих за сучасними формами проведення.

16-19 травня у Львові відбувся ювілейний X міжнародний круглий стіл "Історія релігій в Україні". Конференцію відкрила Урочиста Академія, де, крім організаторів, виступали представники

влади та церковні високодостойники. Теми секційних засідань були переважно вже традиційні: "Дохристиянський період та пережитки язичництва", "Християнство", "Сучасне релігійне становище", "Філософія і теологія християнства", "Східні релігії", "Мистецтво і релігія". Організація секцій несе в собі великий потенціал наукових надбань, який може реалізуватися ще плідніше, якщо б в їх рамках учасники спрямовувалися на розгляд конкретних, завчасно визначених тих чи інших актуальних проблем релігієзнавства. Такий підхід був би особливо бажаним в циклі Львівських круглих столів, які щорічно збирають спеціалістів не лише з християнства, але й дослідників інших релігій.

За наслідками конференцій "Християнство і особа" та "Історія релігій в Україні" були видрукувані наукові збірники. Нажаль, на жодній з конференцій не був представлений учасникам попередній проект заключних документів, а проведення конференцій стисло однієї за одною, маючи свої "плюси" (як то заїзд науковців відразу на всі), водночас не дозволив багатьом з них працювати всі дні на кожній та прийняти участь в підготовці підсумкових документів, якщо такі взагалі планувалися.

Взагалі хотілося б закликати всіх українських релігієзнавців, а в першу чергу членів УАР, брати активнішу участь в підготовці та проведенні конференцій. Попри відомі всім нам пов'язані з науковими відрядженнями складнощі, ми не можемо дозволити собі бути переважно "невиїзними". Адже без живого обміну думками та ознайомлення з релігійною ситуацією на місцях науковці ризикують замкнутися на регіональних (якщо не "парафіяльних") проблемах, або при дослідженні всеукраїнських релігійних явищ – залишитися без належного матеріалу і обмеженими можливостями порівняльного аналізу.

Організація конференцій при нинішньому фінансовому становищі наукових інституцій є, без перебільшення, великим подвижництвом, за яке його промотори заслуговують великої подяки й шанування. Хочеться побажати всім їм, зокрема М.Гайковському, В.Гаюку та А.Гудимі, великого натхнення, енергії та завзятості в подальшій праці, а також віднайдення засобів і потенцій проводити конференції у формі обговорення завчасно запропонованих в рамках певної теми проблем. Роботу секцій могли б спрямовувати два ведучі. Відтворення роздрукованих в збірках конференцій доповідей і повідомлень (на пленарних чи секційних засіданнях) та спонтанне їх дискутування, вже не кажучи про виголошення виступів з подальшим їх видруком, часто недоступним для учасників - звичні форми

проведення подібних заходів - вже не відповідають потребам часу та значно піднесеним фаховому рівню і практичній зацікавленості вітчизняних релігієзнавців.

Виклики завдань національного, духовного, культурного відродження й розвитку України, з одного боку, та виклики адекватного включення українців у загальнохристиянські, загальноєвропейські, світові процеси трансформації духовних, релігійних запитів людини межі II-III тисячоліть н.е. - з іншого, спонукають українських науковців до динамічніших форм праці. Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України готове до співпраці з тими, хто береться за організацію релігієзнавчих конференцій і бере на себе функцію їх координації.

*Матеріал підготувала **О.Недавня***